

ПЕДАГОГІЧНА ІННОВАТИКА

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки _____ бакалавра _____

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

спеціальності: 013 Початкова освіта

(Шифр за ОПП_____)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Коломийський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки і психології Коломийського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Лаппо В.В.

Обговорено та рекомендовано науково-методичною радою Коломийського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

31 січня 2019 р., протокол № 3.

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Педагогічна інноватика» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності – 013 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є організація освітнього процесу початкової школи у відповідності з сучасними педагогічними технологіями.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна безпосередньо спирається на вивчення загальної педагогіки, основ педагогічних досліджень, дидактики, теорії та методики виховання, педагогічної майстерності.

Дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну: інклюзивна освіта, актуальні проблеми педагогіки початкової школи, педагогічний менеджмент, основи інклюзивної освіти.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Теоретичні основи педагогічних технологій.
2. Змістовне наповнення педагогічних технологій.
3. Новітні педагогічні технології початкової освіти.
4. Особливості інтерактивних і диференційованих технологій навчання.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Педагогічна інноватика» полягає в опануванні форм, методів і засобів інноваційної діяльності умовах сучасного освітнього закладу.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Педагогічна інноватика» є:

- опанування сучасних теоретичних й практичних знань про принципи, форми, методи і засоби формування педагогічної технології;
- ознайомлення з різними інноваційними педагогічними технологіями та їх реалізацією в освітньому процесі;
- вивчення специфіки організації й здійснення інноваційної діяльності у початковій школі.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати

- місце педагогічних технологій у системі сучасної освіти;
- наукове підґрунтя формування педагогічних технологій;
- різновиди педагогічних технологій в осередку початкової школи;
- особистісно орієнтовані технології початкової школи;
- прийоми організації співробітництва на уроці.
- принципи моделювання педагогічних технологій;
- способи конструювання педагогічних технологій для початкової школи;
- особливості альтернативних технологій педагогічної царини;
- визначальні риси педагогічних технологій початкової школи;
- передумови залучення педагогічних процес початкової школи;
- способи активізації передового педагогічного досвіду в освітній практиці;

вміти

- фахово визначати особливості провідних педагогічних технологій;
- розрізняти традиційні та альтернативні педагогічні технології;
- опрацьовувати інформаційні джерела з питань педагогічних інновацій;
- виявляти ефективні педагогічні технології для розв'язання освітніх проблем початкової школи;
- впроваджувати педагогічні технології у освітній процес початкової школи;
- орієнтуватись у різновидах новітніх педагогічних технологіях;
- застосувати на практиці елементи педагогічної творчості, самостійності, дослідницької діяльності;
- узгоджувати традиційні й інноваційні освітні технології;
- передбачати результати впровадження педагогічних технологій у освітній процес.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи педагогічних технологій

Тема 1. Методичні засади педагогічних технологій.

Поняття педагогічної технології. Основні якості сучасних педагогічних технологій. Структура педагогічної технології. Критерії технологічності навчально-виховного процесу.

Джерела і складові частини нових педагогічних технологій. Соціальні перетворення і нове педагогічне мислення.

Класифікація педагогічних технологій за рівнем застосування, за філософською основою, за провідним чинником, за науковою концепцією, за характером змісту і структури.

Тема 2. Історія розвитку педагогічних технологій

Історичні засади формування поняття «Педагогічні технології». Історія утвердження понятійного апарату педагогічних технологій. Різновиди інтерпретації поняття «Педагогічні технології».

Особливості технологічного підходу як умови вдосконалення освіти. Періоди удосконалення шкільної освіти. Видатні педагоги про технологічний підхід в освіті. Соціальні передумови створення і впровадження нових педагогічних технологій.

Тема 3. Традиційна система освіти та педагогічні інновації

Традиційність сучасної системи навчання. Ознаки традиційної системи навчання.

Класифікація видів навчання: за критерієм наявності управління освітнім процесом, за критерієм врахування принципу свідомості, за критерієм способу організації навчання, за критерієм зв'язку навчання з майбутньою професійною, за критерієм безпосередності (опосередкованості) взаємодії педагога й учнівської аудиторії, за критерієм потенціалу індивідуалізації навчання, за критерієм взаємозв'язку освіти й культури.

Переваги впровадження педагогічних інновацій в систему традиційної освіти.

Шляхи і способи удосконалення традиційної освіти.

Змістовий модуль 2. Змістовне наповнення педагогічних технологій

Тема 4. Особистісно орієнтовані технології навчання та виховання

Теоретичні положення особистісно орієнтованих технологій навчання і виховання. Сутність особистісно орієнтованого навчання, його завдання. Ознаки особистісно орієнтованого навчання. Принципи особистісно орієнтованих технологій навчання.

Педагогіка співробітництва – різновид особистісно орієнтованих технологій.

Вплив мотивації на успішність навчальної діяльності. Визначальні ознаки педагогіки співробітництва.

Гуманно-особистісна педагогіка Ш.О.Амонашвілі. Особливості навчально-виховного процесу «Школи життя». Гуманістична спрямованість педагогічної технології Ш.О.Амонашвілі.

Тема 5. Технології, побудовані на активізації пізнавальної діяльності учнів

Характеристика пізнавальної діяльності учнів. Характеристики шкільних технологій, побудованих на стимуляції пізнавальної активності учнів. Структура технології активізації пізнавальної діяльності школярів.

Процесуальні характеристики технологій пошукового навчання. Структура технологій активізації пізнавальної діяльності учнів. Алгоритм діяльності вчителя з розвитку пізнавальної активності учнів.

Технологія евристичного навчання. Теоретичні положення технології евристичного навчання. Провідні психолого-педагогічні ознаки технології евристичного навчання. Шляхи реалізації евристичного навчання. Методичні засоби евристичного навчання. Умови використання елементів технології евристичного навчання у роботі початкової школи.

Технології інтенсифікації навчання на основі схемних і знакових моделей навчального матеріалу. В.Ф. Шаталов – засновник технології інтенсифікації навчання на основі схемних і

знакових моделей навчального матеріалу. Наукове підґрунтя заснування технології інтенсифікації навчання на основі схемних і знакових моделей навчального матеріалу. Особливості навчання і виховання у школі, що працює згідно педагогічної технології Шаталова.

Тема 6. Педагогічні технології індивідуального і групового навчання.

Провідні ознаки індивідуального і групового навчання. Історія виникнення й розвитку індивідуального і групового навчання. Переваги і недоліки індивідуального і групового навчання. Характеристика навчального процесу педагогічної технології індивідуального навчання.

Теоретичні засади педагогічної технології програмованого навчання. Способи залучення технології програмованого навчання у навчальний процес початкової школи.

Концептуальні положення проектних технологій. Класифікація проектних технологій. Мета і завдання проектних технологій. Сутність, принципи і правила проектної технології. Зміст і організація технології проекту. Розподіл ролей і функцій. Педагогічні умови застосування проектної технології в сучасних навчальних закладах.

Провідні ознаки колективного способу навчання. Методичне забезпечення колективного способу навчання. Шляхи оптимізації колективного способу навчання у навчальному процесі початкової школи.

Групові технології навчання. Різновиди групових форм роботи на уроці. Новітні розробки в царині групових технологій навчання. Способи активізації групових технологій навчання в осередку початкової школи.

Змістовий модуль 3. Новітні педагогічні технології початкової освіти

Тема 7. Ігрові технології навчання

Роль гри в навчальній діяльності учнів. Класифікація ігор, що залучаються до навчального процесу.

Ігрові прийоми організації діяльності учнів на уроці. Використання гри як методу навчання на уроці: як самостійної технології на уроці, як елементу більш загальної технології, як технології проведення одного уроку. Різновиди гри згідно сюжетної завершеності: повноцінні ігри; ігрові завдання; ігрові елементи.

Ігрові педагогічні технології як група методів і прийомів організації педагогічного процесу у формі різних педагогічних ігор. Спеціалізація педагогічних ігор.

Матеріальне забезпечення дидактичної гри. Педагогічні умови активізації ігрової діяльності під час уроків. Майстерність учителя в організації ігрової взаємодії на уроці. Місце ігрових прийомів у навчальному процесі початкової школи.

Тема 8. Системні педагогічні технології

Технологія саморозвитку М.Монтесорі. Історія виникнення і розвитку педагогічної технології М.Монтесорі. Концептуальні засади педагогічної технології М.Монтесорі. Особливості дидактичного матеріалу М.Монтесорі. Передумови саморозвитку дітей старшого шкільного і молодшого шкільного віку. Способи взаємодії педагога з дитиною за педагогічною технологією М.Монтесорі.

Вальдорфська педагогіка Р.Штейнера. Етапи розвитку Вальдорфської педагогіки. Концептуальні засади вальдорфської педагогіки. Історія становлення і розвитку вальдорфських шкіл. Дидактичні аспекти Вальдорфської педагогіки. Виховна парадигма вальдорфської педагогіки. Особливості устрою і функціонування вальдорфської школи.

Педагогічна технологія С.Френе. Теоретичні основи «Школи успіху і радості». Особливості навчання у «Школі успіху і радості» С.Френе. Правила засвоєння навчального матеріалу в «Школі успіху і радості». Методичне забезпечення навчального процесу в «Школі успіху і радості» С.Френе. Особливості співпраці педагогів і учнів школи успіху і радості. Організація навчально-виховної діяльності «Школи успіху і радості» С.Френе.

Методологія школи «Діалогу культур» В.С.Біблера, С.Ю.Курганова. Концептуальна основа педагогічної технології В.С.Біблера, С.Ю.Курганова. Методична і дидактична специфіка школи «Діалогу культур». Структура навчального процесу школи «Діалогу культур». Перспективи розвитку педагогічної технології школи «Діалогу культур».

Тема 9. Модульні та локальні інноваційні педагогічні технології

Технологія раннього і інтенсивного навчання грамоті М.О.Зайцева. Психологічні засади технологія раннього і інтенсивного навчання грамоті. Дидактичні ознаки технології раннього і інтенсивного навчання грамоті. Методичне забезпечення технології раннього і інтенсивного навчання грамоті.

Технології раннього навчання Г.Домана. Особливості вивчення грамоти і математики за технологією Г.Домана. Дидактичне забезпечення технології Г.Домана.

Технологія фізичного виховання дітей М. Єфіменка. Мета і завдання педагогічної технології «Театр фізичного розвитку та оздоровлення дітей». Провідні ознаки технології фізичного виховання М.Єфіменка. Значення ігрової діяльності в педагогічній технології «Театр фізичного розвитку та оздоровлення дітей».

Тема 10. Технології розвивального навчання

Загальні основи технології розвивального навчання. Дидактичні засади технології розвивального навчання. Методичне забезпечення технології розвивального навчання. Передумови впровадження технології розвивального навчання у освітній процес початкової школи.

Система розвивального навчання Л.В.Занкова. Історія створення технології розвивального навчання. Дидактичне і методичне забезпечення технології розвивального навчання.

Особливості технології розвивального навчання Д.Б.Єльконіна - В.В.Давидова. Історія створення технології розвивального навчання Д.Б.Єльконіна - В.В.Давидова. Психологічні засади технології розвивального навчання Д.Б.Єльконіна - В.В.Давидова. Педагогічний зміст технології розвивального навчання Д.Б.Єльконіна - В.В.Давидова. Організаційно-педагогічні умови реалізації розвивальних технологій навчання.

Технологія розвитку творчої особистості Г.Альтшуллера. Теоретичні положення технології творчого розв'язання винахідницьких задач (ТРВЗ). Особливості педагогічної діяльності вчителя в процесі використання ТРВЗ. Методичне забезпечення технології ТРВЗ.

Змістовий модуль 4. Особливості інтерактивних і диференційованих технологій навчання

Тема 11. Інтерактивні технології навчання

Цілі і завдання інтерактивного навчання. Характерні ознаки інтерактивних технологій.

Класифікація і функції інтерактивної групової навчальної діяльності.

Роль педагога в у системі інтерактивного навчання.

Характеристика інтерактивних форм і методів навчання. Алгоритм організації інтерактивного уроку. Особливості оцінювання результатів діяльності учнів в умовах інтерактивного навчання.

Інтерактивні методи навчання як форма організації групової роботи в початкових класах.

Педагогічні умови використання інтерактивних технологій в умовах навчального процесу.

Тема 12. Технології диференційованого навчання

Передумови впровадження диференційованих технологій навчання. Ознаки диференціювання навчальної діяльності учнів. Особливості диференційованої технології навчання. Різновиди диференціації в освітньому процесі початкової школи.

Технологія рівневої диференціації. Концептуальні положення технології рівневої диференціації. Принципи технології рівневої диференціації. Різновиди технології рівневої диференціації. Специфіка навчання у технології рівневої диференціації.

Педагогічні умови використання диференційованого підходу процесі у процесі навчання молодших школярів. Методичне забезпечення диференційованого навчання.

Тема 13. Сучасні педагогічні технології інноваційних і авторських шкіл

Інноваційна і авторська школа як педагогічний феномен. Поняття авторської (інноваційної) школи як навчально-виховного закладу.

Авторська школа як педагогічне явище. Авторська школа в контексті історії світової педагогіки. Авторська школа як альтернатива традиційній школі. Принципові відмінності і якісні

критерії авторського навчального закладу. Авторський навчально-виховний заклад як сучасна освітня практика.

Визначальні етапи створення і розвитку авторської інноваційної школи.

Технології найвідоміших авторських шкіл. Характеристика і порівняння: педагогічна технологія Львівської українознавчої школи М.І. Чумарної, педагогічна технологія Полтавської загальноосвітньої школи «Паросток», педагогічний центр «Академія», «Школа-парк» М.О. Балабана, Школа О.А.Захаренка.

3. Рекомендована література

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник / І.М. Дичківська. – 3-тє вид., випр. – К. : Академвидав, 2015. – 304 с.
2. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н.П. Наволокова. – Х. : Вид. група «Основа», 2012. – 176 с.
3. Зайчук, В. О. Сучасні педагогічні технології: дидактично-інноваційний аспект. Т. 2. / В. О.Зайчук, А. С. Нісімчук А. Д. Білан.– Луцьк: ПВД«Твердиня»,2015.– 312 с.
4. Інтернет орієнтовані педагогічні технології у шкільному навчальному експерименті / [Ю. О. Жук, О. М. Соколюк, Н. П. Дементієвська, І. В. Соколова ; за ред. Ю. О. Жука] ; НАПН України, Ін-т інформ. технологій і засобів навчання. – Київ: Атіка, 2014. – 195 с.
5. Коновалова М. В., Куликова Ю. О., Семиволос О. П. Педагогічні технології: інструментарій, механізми, технологічна карта / М. В. Коновалова, Ю. О. Куликова, О. П. Семиволос. — Х. : Вид. група «Основа», 2015. – 96 с.
6. Кузьмінський А. І. Технологія і техніка шкільного уроку : навч.посіб. / А. І. Кузьмінський, С. В. Омеляненко. – Київ : Знання, 2016. – 335 с.
7. Телячук В. П. Інноваційні технології в початковій школі : [посібник] / В. П. Телячук, О. В. Лесіна. – 2-ге вид. – Харків : Основа, 2018. – 233 с.
8. Федорчук В. В. Педагогічні технології в початковій школі: навч.-метод. посіб. / Федорчук В. В.; М-во освіти і науки України, Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка. – Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г., 2014. – 267 с.
9. Чепіль М. М. Педагогічні технології : навч. посіб. / М. М. Чепіль, Н. З. Дудник. – К.: Академвидав, 2012. – 224 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання: усний контроль - співбесіда, індивідуальне чи фронтальне опитування, експрес-опитування, захист методичних розробок виховних заходів тощо; письмовий контроль - тести, реферати, самостійні роботи, підготовка методичних розробок, рецензії наукових статей.